

ЯКІСТЬ ЖИТТЯ ЯК КРИТЕРІЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

д.е.н., проф. Герасимчук В.Г.
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут»

1. *Мудрість тисячоліть.* Пам'ять – ось що нам дозволяє аналізувати, вивчати, узагальнювати, спілкуватися, заглядати у майбутнє. Особливим явищем в історії людства стало виникнення та розвиток писемності (від Древнього Єгипту, Шумеру та Аккади, Китаю та Індії, Фінікії та Вавилону, Греції та Риму до Кирила та Мефодія). Видатними пам'ятниками історії стали епітафії Древнього Єгипту, глиняні таблички Шумеру, священні книги індійських буддистів, китайських конфуціанців та даоїстів, П'ятикнижжя та Талмуд древніх євреїв, культові книги іранських зороастрійців, Біблія християн та Коран мусульман [1]. Мудрість тисячоліття полягає, насамперед, в тому, що людина – творець історії. Її життю на планеті мають бути притаманними: справедливість, чесність, порядність, співчуття, інтелігентність і т.д., і т.п. Народи, держави досягали свого розквіту, коли полководці, царі, князі, імператори, шахи, президенти, суспільство у цілому дотримувалися загальнолюдських принципів, тобто встановлених норм і правил повсякденної поведінки. Зазначене покладено в основу 10 заповідей у християн, 12 принципів морального кодексу будівника комунізму.

2. *Концепція сталого розвитку: основні принципи.* Концепція сталого розвитку ґрунтується на п'яти головних принципах. По-перше, людство має надавати розвитку сталого і довготривалого характеру з урахуванням потреб майбутніх поколінь. По-друге, обмеження щодо експлуатації природних ресурсів пов'язані з сучасним рівнем техніки, соціальної організації, здатністю біосфери до самовідновлення. По-третє, необхідно створити умови для задоволення елементарних потреб (харчі, житло і т.п.) людини, надати можливість кожному реалізувати свій талант, свої надії на щасливе, благополучне життя. По-четверте, необхідно налагодити важелі стримування щодо надмірного використання валютно-фінансових, матеріальних і енергетичних засобів з урахуванням екологічних можливостей планети. По-п'яте, розміри і темпи приросту населення мають підлягати регулюванню [2].

3. *«Пам'ятай: тільки життя має ціну!» (Древній Єгипет).* Сталий розвиток – концепція, положення якої хвилює уми багатьох людей. Багатоох, але далеко не усіх на нашій планеті. Київським протоколом передбачено заходи стосовно збереження озонового шару. А для США це – не потрібно. Вийти з протоколу має намір й Канада, оскільки влаштовувати свавілля над планетою вважає за можливим, а нести відповідальність за заподіяну шкоду усьому людству повинна, а не хоче. Не так вже квапляться перейматися долею майбутніх поколінь і країни “G7”, і країни “G20”. Адже за економічним потенціалом на шальках терезів “G7” десь урівноважуються з іншими «всього-на-всього» 230 країнами. Не будемо зараз коментувати ситуацію щодо співвідношення 10% бідних до 10% багатих на планеті.

4. *Якість життя в Україні.* Місця України практично в усіх світових рейтингах відомі. Вони – невтішні. Соромно за себе, за кожного українця, за державу. Серед 10 найнещасливіших країн світу за 10-бальною шкалою у трійці призерів: Болгарія (2,33), Україна (2,44), Росія (2,51). Зупинимося лише на одному з показників світових рейтингів – Індексі розвитку людського потенціалу (ІРЛП). Він, як відомо, враховує три види показників: очікувана тривалість життя, рівень грамотності населення країни (2 показника), рівень життя (ВВП на душу населення). У черговому рейтингу ООН Україна зайняла 76 місце серед 187 держав світу. Україну випередили у рейтингу: Білорусь і Росія, Антигуа і Барбуда, Тринідад і Тобаго, Лівія, Казахстан, Коста-Ріка, Албанія, Грузія, Боснія і Герцеговина.

Зупинимося на складових ІРЛП України. Очікувана тривалість життя в Україні – 68,6 років. Це нижче від середньосвітового рівня (69,3 роки). За даним показником ми займаємо 103-є місце. Нині в Україні тривалість життя нижча, ніж вона була в 1965-1966рр. – 71,6 роки. Найвищі показники тривалості життя в Японії – 83,2 роки. Тривалість життя 80 років і вище – у 23 країнах, між 75 і 80 – у 29, між 70 і 75 роками – у 44 країнах.

За рівнем ВВП (ПКС) на душу населення Україна посідає 90-е місце серед 169 країн з показником 6535 дол. США. У 1990р. вона посідала 51-е місце, перевищуючи середньосвітовий рівень на 11%. Нині в середньому в світі показник ВВП (ПКС) на душу населення становить 10631 дол. США, що в 1,6 рази більше, ніж в Україні. Вищий він у сусідніх країнах: Росії – 15258 дол. США, Білорусі – 12926, Польщі – 17803, Словаччині – 21658, Угорщині – 17472, Румунії – 12844, Туреччині – 13359 дол. США. За період 1990-2008рр. індекс світового ВВП зріс на 190,7%. В Україні він впав до 74,1%. Світова фінансово-економічна криза 2008-2009рр. не призвела до значного скорочення світового ВВП. У 2009р. проти попереднього, 2008-го, – лише на 2,2%. В Україні він знизився за рік на рекордних 15,1% – до 62,9% до 1990р. У 2008р. ВВП України становив тільки 74,1%, в 2009р. – 62,9% від показників 1990р. Світовий ВВП за 1990-2009рр. зріс на 86,7% [3].

1. Мудрость тысячелетий. Энциклопедия / В. Балязин. – М.: ОЛМА-ПРЕСС; ОАО ПФ «Красный пролетарий», 2006. – 848 с.

2. Сталий розвиток. Матеріал з Вікіпедії [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D0%BA>.

3. Україна та топ-20: близько чи далеко? [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://fpsu.org.ua/index.php?option=article&id=5669&Itemid=uk>.

